

ननु जरामयमग्निहोत्रं भस्मांतं शरीरमित्यादयो यावज्जीवं कर्मनुष्ठापकाविधय उपरुध्येरन्ति तन्निर्वाहं इत्याशंक्याह सद्भिरिति एतद्धस्मै तत्पूर्वं विद्वांसो महाशाला महाश्रोत्रिया अग्निहोत्रं न जुहुवांच क्रिरइत्यादिश्रुतेरेतत्कर्मत्यागात्मकं तन्न निर्वाहं आरुक्षोर्भुनेर्योगं कर्मकारणमुच्यते योगाहृतस्य तस्यैव शमः कारणमुच्यत इति भगवैतव प्रवृत्तिनिवृत्तिमार्गयोरधिकारभेदेन व्यवस्थापितत्वात् इयं निवृत्त्यात्मिका परांगति मोक्षं ॥ ३ ॥ एतदभावेऽनिष्टमाह शरीरेति शरीरवान् शरीराभिमानवान् ॥ ४ ॥ देहयापनं देहसंबन्धविच्छेदमशरीरताख्यं मोक्षं तत्रोपायमाह कर्मणेति विवरं आत्मविदिषाख्यं द्वारं शुभान् स्वर्गादीन् कर्मफलभूतान् मुयात्नस्वीकुर्यात् फलत्यागपूर्वकं चित्तशुद्ध्यर्थं कर्मण्येवाचरेदित्यर्थः ॥ ५ ॥ चित्तशुद्ध्यभावे दोषमाह लोहेति विपक्वं पाकहीनं भावे निष्ठा अपिपक्वकषाये पुंसि आख्या उपदेशो यस्य अजितरा

सद्भिराचरितत्वात्तु तत्तमे तदगर्हितं ॥ इयं सा बुद्धिरभ्येत्ययायाति परांगतिं ॥ ३ ॥ शरीरवानुपादत्ते मोहात्सर्वान्परिग्रहान् ॥ क्रोधलोभादिभिर्भावैर्विपक्वं कोराजसतामसैः ॥ ४ ॥ नाशुद्धमाचरेत्तस्मादभीप्सन्देहयापनं ॥ कर्मणा विवरं कुर्वन्नलोकानामुयाच्छुभान् ॥ ५ ॥ लोहयुक्तं यथा हेमविपक्वं न विराजते ॥ तथाऽपक्वकषायाख्यं विज्ञानं न प्रकाशते ॥ ६ ॥ यश्चाधर्मचरेहोभात्कामक्रोधावनुपुवन् ॥ धर्म्यं पंथानमाक्रम्य सानुबन्धो विनश्यति ॥ ७ ॥ शब्दादीन् विषयांस्तस्मान्न संरागादयं व्रजेत् ॥ क्रोधो हर्षो विषादश्च जायते ह परस्परान् ॥ ८ ॥ पंचभूतात्मके देहे सत्त्वरजसतामसे ॥ कमभिपुवते चायं कंवाक्रोशति किं वदन् ॥ ९ ॥ स्पर्शरूपरसाद्येषु संगच्छंति बालिशः ॥ नावगच्छंति विज्ञानादात्मानं पार्थिवं गुणं ॥ १० ॥ मृन्मयं शरणं यद्वन्मृदेव परिलिप्यते ॥ पार्थिवो यं तथा देहो मृद्विकारान्न नश्यति ॥ ११ ॥ मधुतैलं पयः सर्पिर्मांसानि लवणं गुडः ॥ धान्यानि फलमूलानि मृद्विकाराः सहांभसा ॥ १२ ॥ यद्वत्कांतारमातिष्ठन्नौत्सुक्यं समनुव्रजेत् ॥ ग्राम्यमाहारमादद्यादस्वाहपि हियापनं ॥ १३ ॥ तद्वत्संसारकांतारमातिष्ठन् श्रमतत्परः ॥ यान्नार्थमद्यादाहारं व्याधितो भेषजं यथा ॥ १४ ॥

गादिदोषे उक्तमित्यर्थः ॥ ६ ॥ कषायाणामपाके दोषमाह यश्चेति अनुपुवन् अनुसरन् आक्रम्य उपमृष्य उलूम्येति पाठः स्वच्छः ॥ ७ ॥ संरागः रागाधिक्यं व्रजने दोषमाह क्रोध इति क्रोधो राजसः हर्षः सात्विकः विषादस्तामसः ॥ ८ ॥ अभिपुवते अभिष्टौति चितः अविकारित्वा द्विकारिणश्च चेतसो जडत्वात्स्तुत्याक्रोशो निरास्पदावित्यर्थः ॥ ९ ॥ विज्ञानात् विषययुद्धेः आत्मानं देहं पार्थिवं पृथ्वीविकारं गुणं ॥ १० ॥ देहस्य पार्थिवत्वे युक्तिमाह द्वाभ्यां मृन्मयमिति शरणं गृहं मृद्विकारमन्मृद्विकारमन्नादिकं प्राप्य न नश्यति जीवतीत्यर्थः ॥ ११ ॥ मृद्विकारानाह मच्चिति ॥ १२ ॥ कांतारमातिष्ठन्संन्यासी औत्सुक्यं विद्यान्नादौ रागं न समनुव्रजेत् आहारं अनं यापनं देहनिर्वाहकं ॥ १३ ॥ संन्यासिवद्ब्रह्मिणापि विरक्तेन स्थेयमित्याह तद्वदिति संसारो गृहं यान्नार्थं वेदांतश्रवणादिनिर्वाहार्थं ननु इन्द्रियप्रीत्यर्थं ॥ १४ ॥